

Llàstima de Clinton!

Professor Schlesinger, l'economia funciona a tot estrop, el nombre de parats disminueix: de fet, els nord-americans haurien d'estar molt satisfets. Per què aquesta derrota tan anorreadora dels demòcrates i del president Bill Clinton en les eleccions del 8 de novembre?

—Sobretot perquè Clinton ha permès que els republicans decidissin sobre la campanya electoral: el govern de Moloc com a origen de tots els mals. I el president no ha pogut convèncer mai els electors dels seus rendiments propis.

—Per tant, tot plegat només ha estat un fracàs tàctic?

—Bé, hi ha un problema de base, que ja existia molt abans que Clinton arribés a la presidència. Una gran part de la nostra població té una profunda por del futur, darrerament; sobretot la classe mitjana.

—Els nord-americans, que miraven el futur amb optimisme, de què tenen por ara?

—Els fa patir que un dia els seus fills no tinguin les mateixes possibilitats de prosperar que han tingut ells. L'eufemisme "disminució de la salut" que s'usa en economia no significa sinó que ara hi ha en joc els llocs de treball de la classe mitjana.

—Qualsevol govern és impotent davant un canvi d'estructura.

—Certament. És l'era amenaçadora dels ordinadors, que crea més desocupació per comptes de nous llocs de treball. Moltes persones, sobretot entre quaranta i seixanta anys, no entenen el nou món de l'alta tecnologia i sospiten que han perdut el control de la majoria dels canvis. Això fa que se sentin desvalguts i furiosos.

—És la mateixa frustració que Bill Clinton va buscar fa dos anys en els electors?

—El 1992, els electors estaven irritats amb George Bush, avui es queixen molt de Clinton i el 1996 probablement tornaran a enrabiar-se amb els republicans. Aquesta ràbia es desfoga en la gent que, en cada moment, s'escau que manen. I és fatal perquè molts dels problemes, en la mesura que es poden resoldre administrativament, demanen una intervenció estatal. Les forces del mercat lliure, per elles mateixes, ni milloraran el nostre sistema d'ensenyament ni protegiran el nostre medi natural.

—Així, doncs, el motiu del canvi de parer de l'electorat és realment la pèrdua de confiança en la competència del govern?

—Això no ha parat d'anar de baixa. Ja va començar durant la guerra del Vietnam, quan la gent va sentir-se defraudada per Lyndon Johnson. El Watergate de Richard Nixon i l'Irangan

Arthur Schlesinger, de 77 anys, fa classes d'història a la City University de Nova York. Format a Harvard, després de la II Guerra Mundial va treballar per al candidat demòcrata, John F. Kennedy. Quan aquest guanyà les eleccions, Schlesinger va ser assessor del president i l'únic a oposar-se a la invasió de Cuba. En aquesta entrevista, analitza les causes de la derrota del president Clinton en les últimes eleccions parcials nord-americanes i l'ascens dels republicans.

de Ronald Reagan van fer créixer la desconfiança. I el govern de Bill Clinton tampoc no ha jugat sempre amb les cartes damunt la taula.

—John F. Kennedy va ser l'últim president a gaudir de la confiança dels ciutadans nord-americans?

—Aleshores, almenys el 70% de la població creia que el Govern defensava els interessos de la gent. Ara, no hi aposta ni una cinquena part dels nord-americans. El Govern ha de donar respostes a unes preguntes que deconcerten la gent. Clinton també ha fallat, aquí.

—El seu col·lega de Harvard, Michael Sandel, tem que els electors frustrats, la vegada que ve no busquin un "salvador a cavall", un dirigent autoritari que potser actuaria prescindint de la Constitució.

—Possible, sí que ho és. Però jo no hi compto, amb evolucions tan dramàtiques. Naturalment, els descontents també podrien fer pujar al poder un tercer partit, com ara el moviment del multimilionari populista Ross Perot. El sistema bipartidista ja no satisfà la seva funció històrica.

—Fins ara, als EUA, els havia anat molt bé aquest sistema. En què es pot veure que els partits nord-americans van rostos avall?

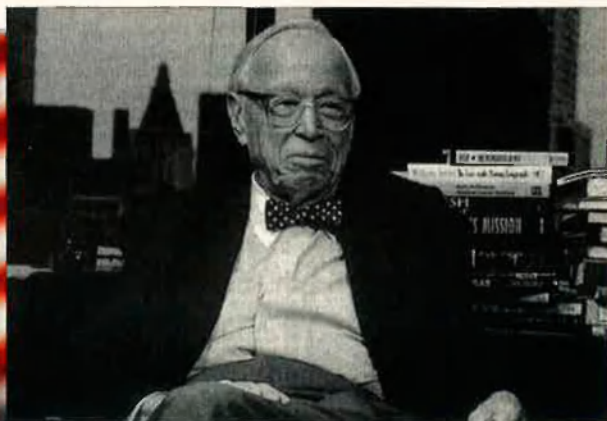
—Al 1888 encara participava en les eleccions un 70% de la població amb dret a fer-ho. Un segle després, amb prou feines si hi participa una mica més de la meitat. Al segle passat la gent encara naixia dins un partit i li era fidel tota la vida. Molts ciutadans haurien canviat d'església abans que de partit. Avui la gent vota en favor dels candidats, de les persones, no dels partits. Això fa que la política sigui més imprecisable. En realitat, no hi ha hagut cap canvi autèntic en favor dels republicans. Ha estat un crit de desesperació.

—Normalment, als EUA, les reformes liberals no solen ser suprimides per les majories conservadores. També serà així en el cas d'un Congrés que vol retrocedir a l'època d'or dels anys Reagan?

—Segur que s'anul·laran prestacions socials. Però, en els mesos vinents, seran interessants, sobretot, els "treballs de sapa" entre els nous amos republicans del Capitoli, el portaveu de la Cambra de Representants, Newt Gingrich, i el cap de la majoria al Senat, Robert Dole. En el fons, Dole és una ànima sensible. Només té la mala sort que el seu grup parlamentari és molt més a la dreta que no pas ell.

—El 60% dels membres del Congrés acabats d'elegir han donat suport als drets religiosos. És el prelude d'una croada contra minories culturals o grups marginals?

ARXIU

Arthur Schlesinger. Va ser premi Pulitzer pel seu llibre Els mil dies de Kennedy.

—Sí que és un moviment molt fort i compromès, però amb prou feines si podran aplegar més del 20 o 25% dels electors. Nosaltres som una nació laica. Moltes persones afirmen que van a l'església, però després de l'ofici religiós te'ls trobes al camp de golf.

—Sí, només que el president Clinton, que havia rebutjat la pregària a les escoles, sembla que vulgui repensar-s'ho ara. No és pactar massa?

—Clinton es troba en una situació semblant a la de Truman al 1946, quan el president era poc popular i havia de bregar amb un Congrés republicà. Però, en temperament, Clinton i Truman són molt distints. Truman era un lluitador. I tenia el suport de la base liberal d'esquerres: aleshores els sindicats encara eren forts.

—Clinton, en canvi, és molt més adaptable...

—I això és una veritable llàstima, perquè el president Clinton té molt de talent per a les campanyes electorals, és eloqüent. Ell po-

Bill Clinton. A diferència de Truman, l'actual president dels Estats Units no té cap possibilitat d'emprendre grans accions de política exterior a escala mundial, segons Schlesinger.

dria tenir una gran efectivitat si fos lluitador.

—A Califòrnia, gairebé el 60% de la població ha votat perquè els immigrants il·legals siguin foragitats de les escoles i dels hospitals. És la negativa a una societat multicultural?

—No, més aviat ha estat per por de ser arrabassats per totes aquestes noves arribades de gent de parla estrangera. Als EUA ja ens ha passat sovint, això. Al 1924 es va aprovar una llei d'estrangeria estrictíssima. Moltes persones estaven tipes de sentir contínuament pels carrers alemany o polonès, jídix o txec.

—Aleshores es tractava d'estroncar el desvell d'immigrants, però les propostes de la iniciativa ciutadana californiana van contra unes persones que ja són al país.

—Els tribunals aturaran la iniciativa californiana. Treure els infants i els adolescents de les escoles seria una automutilació. Les despeses de beneficència, al capdavant, també són una penyora que paguem a la classe baixa per aconseguir la pau social. Si hi ha res que pugui crear la lluita de classes en aquest país, és precisament la solució que proposa Gingrich: deixar sense ajuda estatal les mares que crien fills soles i ficar les criatures als asils d'orfes. Això ens faria recular a l'Anglaterra de Charles Dickens.

—La irritació contra els forasters es nota a tot arreu del país. És un indicatiu de la desintegració de la societat nord-americana?

—Les tensions entre els grups de població s'agreugen. Els *latinos* són diferents dels immigrants europeus d'unes altres èpoques, que no volien tornar a la seva pàtria: venien per quedar-s'hi. Els qui arriben de Mèxic o de l'Amèrica Central vacil·len molt, no renuncien a la seva identitat. Malgrat això, els fills volen aprendre anglès i ser nord-americans.

—Com es pot tancar el fossat cada vegada més profund entre els grups ètnics dels EUA?

—Amb una formació millor en la llengua anglesa. Això possibilita que els immigrants esdevinguin ciutadans nord-americans.

—Els triomfadors republicans volen tornar a la política econòmica dels anys 80. En aquell

moment l'abisme entre pobres i rics encara es va fer més profund. Aquesta lluita de classes des de dalt no provocarà també la destrucció de la societat nord-americana?

—Sens dubte. Com pot creure encara ningú en la doctrina dels anys Reagan, que amb la disminució d'impostos acaben augmentant els ingressos estatals? Reagan va escampar la idea fixa que els impostos eren obra del diable. El resultat va ser de triplicar el deute públic. I Clinton no ha aconseguit de fer-ho entendre a la gent.

—*Els republicans consideren que han rebut prou poder per a abolir l'estat social. Creu que els ciutadans més ben situats dels EUA volen girar realment l'esqueina als necessitats?*

—Els nord-americans volen evitar que sorgeixi una classe baixa consolidada que visqui a base d'ajuts. Volen integrar aquestes persones al món del treball. En la depressió dels anys 30 l'oposició de Roosevelt als subsidis socials fou la mateixa que l'actual dels republicans. Roosevelt predicava que la alternativa era l'ocupació, i quan l'economia va fer fallida, el Govern va convertir-se, tanmateix, en un empresari forçós.

—*Jimmy Carter, el darrer president del partit demòcrata, el van fer fora de la Casa Blanca després d'un mandat. Ara sembla que Clinton podria ser un president que només fes mig mandat. Creu que els demòcrates han perdut tant de prestigi que ja no tenen cap possibilitat com a partit de govern?*

—Fóra realment una llàstima per a Clinton. En el fons, a diferència de Carter, ell és partidari del *new deal*: vol servir-se del govern per oferir més possibilitats a la població. Però ha tingut mala sort, i molts dels contratemps que té ara se'ls ha causats ell mateix.

—*Se li han acabat les cartes. El Congrés de majoria republicana li prendrà pràcticament el poder?*

—No ho crec. Les diferències dins el grup parlamentari republicà i les estrebades entre tots els seus aspirants a la presidència, que es pensen que Clinton serà fàcil de derrotar el 1996, podrien resultar un espectacle autodestractiu.

—*Considera, doncs, que el dirigent radical republicà Newt Gingrich és un regal dels déus per als demòcrates?*

—Sí, Gingrich és un matusser i es troba en un estat d'eufòria maníaca. I així podria perdre de seguida tota popularitat.

—*Però Clinton no se'n pot pas refiar,*

Newt Gingrich. El dirigent radical republicà és, per a l'historiador Arthur Schlesinger, un matusser que es troba en un estat d'eufòria maníaca.

d'això. Què hauria de fer per tornar a revifar la seva presidència?

—Concentrar-se en reformes polítiques: caldria reordenar el finançament electoral. Unes reglamentacions noves podrien posar fi al bloqueig continu del Congrés. Això agradaria a la gent del país, que n'està fins al capdamunt, de les baralles de Washington. Clinton pot ser derrotat pels republicans, però el fet que aturin la seva reforma li dona avantatge.

—*S'hauria de concentrar Clinton en els àmbits en què el Congrés té poca cosa a dir, per exemple en la política exterior?*

—Els presidents escanyats per la política interior busquen sovint aquesta escapada. I aquí tindrà problemes amb Jesse Helms, el republicà d'extrema dreta que es dedica a política exterior. Però aquest, com Gingrich, és tan extremista, que la seva tàctica obstaculitzadora perdrà totes les

simpaties possibles. A diferència de Truman, Bill Clinton evidentment no té cap possibilitat d'emprendre grans accions de política exterior a escala mundial, com ara el Pla Marshall. En certa manera, li manca l'amenaça del comunisme soviètic. Totes les solucions de política exterior que exigeixen la mobilització de tropes nord-americanes continuaran essent d'allò més impopulars.

—*Veu el perill que un president paralytitzat per la política interior es precipiti en una aventura com féu Bush amb la guerra del Golf per aconseguir el 90% de l'opinió pública a favor?*

—Per a Clinton això seria solament una opció teòrica. Només caldria que caiguessin mitja dotzena de soldats en algun lloc i ja ressonaria el crit general: "Torneu els boys a casa!". De fet, és molt estrany, perquè tenim un exèrcit professional i disparar forma part de la seva feina. Malgrat tot, amb prou feines podem ocupar països com Granada o Haití. A Bòsnia ja vam haver de deixar-ho perquè podia arribar a ser massa perillós.

—*Molts nord-americans liberals s'han sentit completament abatuts pels resultats electorals. Vostè també és tan pessimista?*

—Seran temps molt difícils, però el gran avantatge de la nostra democràcia és la capacitat d'autocorregir-se. El radicalisme de polítics com ara Gingrich o Helms provocarà reaccions oposades.

Siegismund von Ilsemann
Carlos Widmann
 ©Der Spiegel-EL TEMPS
 Traducció: Carme Gala